

Asia: VN/25291/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Geomatikk Finland Oy kiittää Liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta antaa lausuntonsa esitysluonnokseen EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi.

Geomatikk Finland Oy tuottaa maanalaisten johtojen sijaintiselvitys- ja maastomerkintäpalveluita sekä infraverkkojen sijaintikartoituspalveluja yli 140 suomalaiselle verkonomistajalle sekä lukuisille verkostourakointi- ja maanrakennusalan yrityksille. Pidämme yllä sähköisiä Verkkoselvitys- ja Kaivulupa -palveluja, joiden kautta otamme vastaan maanrakentajien ja suunnittelijoiden tekemiä sijaintiselvityspyyntöjä, tuotamme kartta-aineistoja, sekä välitämme niitä verkonomistajille ja maanrakentajille. Tytäryrityksemme Suomen Kaapelivauriopalvelu Oy tuottaa myös kaapelivaurioiden selvittämiseen, laskutukseen ja perintään liittyviä palveluja verkonomistajille.

Yleistä infraverkkojen rakentamisesta

Viestintäverkkojen yhteisrakentaminen edellyttää huolellista ja ennakoivaa suunnittelua. Yhteistyö eri toimijoiden välillä tulee sopia hyvissä ajoin, jopa kuukausia ennen varsinaisten rakennustöiden aloittamista.

Infraverkkojen rakentaminen voidaan jakaa kahteen vaiheeseen:

1. Suunnitteluvaihe: Rakennuttaja kartoittaa reitit verkolle, selvittää alueella jo olevan infran sijainnin ja hankkii tarvittavat luvat. Tueksi pyydetään suunnittelujohtokarttoja nykyisiltä verkonomistajilta (esimerkiksi kaupallisten johtoselvityspalveluiden, kuntien mittausosastojen tai suoraan johdonomistajien kautta). Tässä vaiheessa selvitetään myös mahdollisuudet yhteisrakentamiseen ja olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämiseen, kuten vapaiden putkitusten käyttöön (esimerkiksi Verkkotietopiste.fi-palvelun saatavuuskyselyn kautta).
2. Rakentamisvaihe: Tarkennetaan infran sijainti yksityiskohtaisesti ennen kaivuutöiden alkua. Rakennuttaja pyytää sijaintiselvityksiä ja tarvittaessa maastomerkintöjä johtotietopalveluista tai suoraan verkonomistajilta. Rakennustyöt alkavat usein heti selvitysten valmistuttua. Tässä vaiheessa yhteisrakentaminen ei ole enää realistisesti mahdollista.

Huomiot esitysluonnokseen

1. Termien yhdenmukaisuus ja selkeys:

Esityksessä käytetyt käsitteet, kuten "keskitetty tietopiste", "sijaintiselvityspalvelu", "digitaalinen yhteyspiste", "fyysinen infrastruktuuri" ja "kriittinen infrastruktuuri", ovat osin epäselviä ja poikkeavat esimerkiksi Traficomilla jo käytössä olevista termeistä. Termit tulee yhdenmukaistaa voimassa olevan lainsäädännön ja viranomaisten käytännön kanssa. Lisäksi palvelujen tarkoitus, käyttäjäkunta ja arvioitu käyttäjämäärä tulee kuvata selkeämmin. On tärkeää täsmentää, onko kyse avoimesta vai rajatulle käyttäjäryhmälle tarkoitetusta palvelusta.

2. Soveltamisalan rajaaminen:

Esityksessä tulee selkeästi rajata lain soveltaminen viestintäverkkoihin ja niihin liittyvään rakentamiseen, kuten gigabittiasetus edellyttää. Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamislain 1 §:ssä säädetään, että lakia sovelletaan vain, jos osapuolena on viestintäverkko. Tästä huolimatta Traficom on aikaisemmin laajentanut keskitettyjen tietopisteiden, kuten Sijaintitietopalvelun, käyttötarkoitusta kattamaan koko maanrakennussektorin.

Tällainen laajennus aiheuttaa useita ongelmia:

- Käyttäjäkunta laajenee merkittävästi koskemaan myös yksityisiä maanrakennuttajia, mikä lisää huomattavasti palvelun teknistä ja hallinnollista kompleksisuutta.
- Tietosisältövaatimukset kasvavat, kun pelkkien vapaan infran tietojen lisäksi tarvitaan myös käytössä olevien ja käytöstä poistettujen johtojen tietoja. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista tavoitellun lopputuloksen kannalta.
- Palvelun ylläpitokustannukset nousevat merkittävästi, ja samalla verkonomistajien hallinnollinen taakka kasvaa huomattavasti.

Tietopisteiden käyttäjäkunta tulee rajata viestintäverkkojen rakentajiin ja tietosisältö rajoittaa gigabittiasetuksen 2 artiklassa määriteltyyn fyysiseen infrastruktuuriin, kuten kaapelikanaviin,

putkiin ja jakokaappeihin. Tämä selkeyttää lainsäädäntöä, parantaa tietoturvaa ja vähentää kustannuksia.

HE-luonnoksessa esitetään kumottavaksi verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annettu laki (276/2016) siten, että lain 5 §:n 1 momentin 4 kohta ja 13 § jäisivät edelleen voimaan. Kyseiset kohdat koskevat keskitetyn sijaintitietopalvelun rakentamista ja ne tulisi em. soveltamisajan rajaukset ja tietoturvasyyt huomioiden kumota.

3. Tietosisällön rajaaminen tietoturvasyistä

Gigabittiasetus sulkee kaapelit (ml. mustan kuidun) pois fyysisen infrastruktuurin määritelmästä. Yhteisrakentamisen kannalta oleellisia tietoja sen sijaan ovat esimerkiksi putket, mastot, kaapelikanavat, tarkastuskaivot ja jakokaapit. Kerättävä tietosisältö tulee rajata gigabittiasetuksen mukaisesti vain yhteisrakentamisen kannalta oleellisiin tietoihin.

Verkkojen tietoturvan ja kansallisen kriittisen infrastruktuurin suojaamisen kannalta on tärkeää, ettei kaikkien kaapeleiden sijaintitietoja keskitetä yhteen palveluun. Keskitetty tietopiste, joka sisältää kaikkien verkkojen reittitietoja, muodostaisi merkittävän turvallisuusriskin. Traficom on jo aiemmin keskeyttänyt Sijaintitietopalvelun tietoturva huolten vuoksi, ja näitä huolia ei tule ohittaa myöskään nyt käsillä olevassa lainsäädäntöuudistuksessa.

Tästä syystä painotamme, että:

- Keskitettyihin palveluihin ei tule sisällyttää kaapeleiden sijaintitietoja, sillä tietopisteiden toteuttamisen suorat kustannukset kasvavat merkittävästi tietosisällön ja käyttäjäkunnan kasvaessa. Lisäksi tämä aiheuttaa kriittisen tietoturvariskin kansallisella tasolla.
- Palveluiden tietosisältö tulee rajata gigabittiasetuksen mukaisesti vain yhteisrakentamisen kannalta oleellisiin tietoihin.
- Käyttäjäkunta tulee rajata teleoperaattoreihin ja verkonomistajiin.

Yhteenveto

Kannatamme tavoitteita, joilla pyritään tehostamaan viestintäverkkojen yhteisrakentamista. Samalla kuitenkin korostamme, että lainsäädännön tulee olla selkeää, terminologialtaan yhtenäistä ja käytännön toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaista.

Esitämme seuraavia täsmennyksiä huomioitavaksi jatkotyöstössä:

1. Käytettävät termit tulee yhtenäistää nykyisen lainsäädännön ja viranomaisten käytännön kanssa.
2. Lain soveltamisala tulee rajata viestintäverkkoihin, eikä sitä tule laajentaa koko maanrakentamiseen.

3. Tietopisteiden sisältö tulee rajata gigabittiasetuksen mukaisiin infrastruktuurikomponentteihin, ei kaapeleihin.
4. Nykyinen yhteisrakentamislaki tulee esitetystä poiketen kumota kokonaisuudessaan, so. myös 5§ ja 13§ osalta.
5. Tietoturvan ja kustannustehokkuuden takia tulee välttää kaiken verkon sijaintitiedon keskittämistä.

Näillä muutoksilla voidaan varmistaa, että laki tukee viestintäverkkojen yhteisrakentamista ilman kohtuutonta hallinnollista ja teknistä rasitetta.

Kunnioittavasti

Ville Heinonen

Toimitusjohtaja

Geomatikk Finland Oy

Heinonen Ville
Geomatikk Finland Oy